

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਸੀ ਪੰਡਿਤ
ਅਤੇ ਐਚ.ਆਰ ਖੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ, 1961 ਦਾ 150।

*

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) - ਕਲਾ. 226—ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ—ਕੀ ਅਸਪਸ਼ਟ 8 ਵੀਂ
ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ-ਕਲਾਜ 10—ਆਰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼। 226 ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ— ਕੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਤੋਂ
ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ—ਧਾਰਾ ਦੇ
ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। 226—ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੇਨਿਊਰਸ ਐਕਟ
(1953 ਦਾ ਐਕਸ)—ਸੈਕਸ਼ਨ 2(8)—ਕੋਈ ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ— ਦੀ ਹੱਦ— ਕੀ ਧਾਰਾ 2(8)
ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ—ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ—ਕਿਸ 'ਤੇ ਝੂਠ

ਆਯੋਜਿਤ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਆਰ, ਪੀ. ਖੇਸਲਾ, ਹਰਬੰਸ ' ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਚਆਰ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.) -

(1) ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ , ਦੇਰੀ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ, ਕਿ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ. ਅਜਿਹੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ. ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਵਿਚਾਰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾਵਾਂ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ. ਲੋੜ (ਏ) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੇਰੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕੇਸ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਫੰਡਾ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

3. ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲਾਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ।

4. ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਏਜੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ।

5. ਇਹ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਕੁੱਲ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮਤਲਬ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ, ਪਰ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਝੂਠ ਹੈ।

6. ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(8) ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ, ਧਾਰਾ 2 (8) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ . ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲ

ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰੇ।

ਆਯੋਜਿਤ (ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.)

ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਲਗਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰਵੱਈਆ ਦਿਖਾਓ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਮਿਤੀ. ਉਸਦੀ ਢਿੱਲ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸਿਰਫ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕੱਲਾ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਖੰਨਾ, ਜੇ.) ਵਿਖੇ ਹੋਈ / - ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ। ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ - ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰੇ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਿਖਿਆਤ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਊਨਡਮੈਂਟਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ। ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੱਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਘੇਰ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੇਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਦੇ CW 154 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੀਜੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961

1965 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ, ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ/ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ, ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ, ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀ. > ਜਸਟਿਸ

ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ, ਅੱਠ ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ।

ਸੀ ਐਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਪੀ ਐਨ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਮ ਬੀ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ
।

ਐਲ.ਡੀ ਕੈਸਲ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਗਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਰ. ਜੈਨ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਐਚ.ਐਲ ਸਰੀਨ, ਮਿਸ ਆਸ਼ਾ ਕੋਹਲੀ, ਵੀ.ਪੀ. STTD ਅਤੇ H; ਐਸ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ/ ' ਜਵਾਬਦਾਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਆਰਡਰ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੂਬ ਚੰਦ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉਡੀਆਂ ਵਿੱਚ 795 ਏਕੜ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 (1953 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 10), ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕਲਾਜ਼ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ-

"ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਵੇ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 2(3) ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ 'ਮਨਜ਼ੂਰ ਖੇਤਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ--

ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੱਠ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਸੱਠ ਏਕੜ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕੋਈ ਵੀ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਰਕਬੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਪਾਰਸਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ... .., ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ : -- (ਬੀ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਹੋਰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ।"

ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ। ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ,

1953 ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। 15 ਅਕਤੂਬਰ, 1953 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 1 'ਤੇ, ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। 5(1) , 79 ਏਕੜ, 6 ਕਨਾਲ, ਅਤੇ 6 ਮਰਲੇ, 58 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ 60 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 58 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ 2 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ 6 ਤੋਂ 39 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(1) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਗਏ।

2. 28 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 9(1) (i) ਵਿੱਚ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 6 ਤੋਂ 39 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 34 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 58 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵਾਂ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਰਕਬਾ। ਬੇਸ਼ਕ, 6 ਤੋਂ 39 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3. ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪਟਵਾਰੀ ਸਰਕਲ ਦਾ ਪਟਵਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਓਡੀਆਂ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਮ ਰਾਖਾ ਮੱਲ, ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ-ਏ-ਅਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਚ, ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਸਾਉਣੀ 1951-ਰਾਬੀ 1952 ਤੋਂ ਸਾਉਣੀ 1954-ਰਾਬੀ 1955 ਤੋਂ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਖੇਤ ਨੰ: 958, 1778, 1775 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ 1780. ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 2 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ, ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਸਨ ਜੋ ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ-ਏ-ਅਮ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 3 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਖੇਤ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਬਾਰੇ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ।

3 ਏ. ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1833 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ? ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰਿਕਾਰਡ ਮੈਨੂਅਲ, ਚੈਪਟਰ IX, ਨਿਰਦੇਸ਼ 9. 1 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਵਾਢੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹਾੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ, 1887 (1887 ਦਾ ਐਕਟ 17) ਦੀ ਧਾਰਾ 3(14) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਲਈ 'ਖੇਤੀ ਸਾਲ' ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ 16 ਜੂਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਉਣੀ ਦੀ

ਫਸਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਸਾਲ 1 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਸਲ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 16 ਜੂਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ 2, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਕਾਲਮ 3 ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਮ 2 ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ 'ਖੁਦ ਕਸ਼ਤ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਕਾਨ' ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ 'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ, ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ' ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 958, 1757, 1778 ਅਤੇ 1780 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਹੈ। ਕਾਲਮ 5 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਹੈ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ', ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ 'unculturable pond' ਹੈ। ਕਾਲਮ 6, 7 ਅਤੇ 8 ਸਾਉਣੀ 1951-ਰਾਬੀ 1952 ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਫਿਰ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਲਮ 9, 10 ਅਤੇ 11 ਸਾਉਣੀ 1952-ਰਾਬੀ 1953 ਦੀ ਫਸਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਾਉਣੀ 1952 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 958 ਨੂੰ ਫਿਰ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਇਹ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਹੇਦਰੇਰੀ' ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ 'ਅਨਕਲਚਰਬਲ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਏਰੀਆ'। ਖੇਤ ਨੰ: 1757 ਅਤੇ 1780 ਦੇਵਾਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਤ ਨੰ: 1778 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਉਣੀ 1952 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ '2 ਕਨਾਲ ਚਾਰਾ (ਚਾਰਾ) ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਬੀਜਿਆ', ਉੱਤਰਦਾਤਾ 20, ਅਤੇ ਬਾਕੀ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਰਬੀ 1953 ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲਾ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਉਣੀ 1952 ਅਤੇ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1778 ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਗਈ 2 ਕਨਾਲ ਚਾਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਚਾਰ ਖੇਤ ਨੰਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ 'ਤਾਲਾਬ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ' ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 958 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਨ-ਕਲਾਵਰ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਏਰੀਆ' ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲਮ 12 ਤੋਂ 14 ਸਾਉਣੀ 1953-ਰਾਬੀ 1954 ਦੇ ਹਨ। ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1757, 1778 ਅਤੇ 1780 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੇਵਾਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਐਂਟਰੀ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਾੜੀ 1954 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰ: 958 ਲਈ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਬਾਜਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਕਨਾਲ ਵਿੱਚ ਬੀਜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ , ਜਿਸਦਾ ਨੰਬਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 18 ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਫਸਲ ਹੇਠ 2 ਕਨਾਲ ਹੋਰ ਰਕਬਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਫਸਲ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਮ 15 ਤੋਂ 17 ਸਾਉਣੀ 1954-ਰਾਬੀ 1955 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ 1757, 1778 ਅਤੇ 1780 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਉਣੀ 1954 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰ: 958 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗੋਵਾਰਾ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਸਾਰੀ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੀਜੀ ਗਈ 18। ਹਾੜੀ 1955 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਫਸਲ ਹੇਠ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਉਣੀ 1951 ਅਤੇ ਹਾੜੀ 1955 ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨੰ: 1757, ਅਤੇ

1780 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੈਰ-ਰਹਿਤ ਛੱਪੜ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ 'ਖੁਦ ਕਸ਼ਟ' (ਸਵੈ-ਖੇਤੀ) ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਫਸਲ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਤਾਲਾਬ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਲਮ 3 ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਅਗਲੇ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਵਾਢੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਬੀਜੀ ਗਈ ਫਸਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਾਉਣੀ ਜਾਂ ਹਾੜੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਬੀਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣ ਲਈ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੰਦਰਾਜ ਜਾਂ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ ਗਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਤਾਲਾਬ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1778 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਉਣੀ 1951 ਅਤੇ ਹਾੜੀ 1955 ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਸਾਉਣੀ 1952 ਦੀ ਇੱਕ ਫਸਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਖੇਤ ਨੰਬਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਕਨਾਲ ਰਕਬਾ ਚਾਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਹੇਠ ਸੀ। ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੀਜਿਆ ਗਿਆ 20. ਇਸ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਬੀਜਿਆ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਉਣੀ 1952 ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਅਰਥਾਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 20 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ। ਬਾਕੀ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 958 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਉਣੀ 1951 ਤੋਂ ਹਾੜੀ 1953 ਤੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਤਾਲਾਬ ਜਾਂ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਏਰੀਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਾਲਾਬ ਜਾਂ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਏਰੀਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਸੀ। .

ਕਾਲਮ 3 ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਖੁਦ ਕਸ਼ਟ ਵਿਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਫਸਲੀ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਇਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18 ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ , ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾੜੀ ਹਾੜੀ 1954 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਤਾਲਾਬ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਸਾਉਣੀ 1954 ਅਤੇ ਹਾੜੀ 1955 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18 ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਦੇ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਤਾਲਾਬ ਜਾਂ ਹੱਡੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਰਥਾਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18।

ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ 'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੁਆਰਾ। ਉਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ।"

ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਖੇਤੀਯੋਗ ਛੱਪੜ ਜਾਂ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਏਰੀਆ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਦੋ ਕਨਾਲ ਚਾਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ 20 ਸਾਉਣੀ 1952 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1778 ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 958 ਵਿੱਚ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਸੀ। ਸਾਉਣੀ 1954 ਅਤੇ ਹਾੜੀ 1955 ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18 ਦੁਆਰਾ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18 ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 20 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਨ। ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੇਤਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ। ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਨੁਮਾਇਸ਼ ਡੀ. 1, ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੀ ਵਾਢੀ ਲਈ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੋਟੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ 'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ' ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਗਈ ਫਸਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਫਸਲ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਉਣੀ 1951 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾੜੀ 1955 ਤੱਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ 16 ਜੂਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਉਣੀ 1953 ਦੀ ਫਸਲ 16 ਜੂਨ, 1953 ਦੇ ਲਗਭਗ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਾਢੀ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ, ਭਾਵ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1963 ਨੂੰ ਹਾੜੀ 1953 ਸੀ। ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਕਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਕਟ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹਾੜੀ 1953 ਦੀ ਵਾਢੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਾੜੀ 1953 ਦੀ ਇਹ ਵਾਢੀ ਹੈ ਜੋ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਇਹ ਵਾਢੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰ ਖੇਤ ਨੰਬਰ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ, ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ। . ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਨੁਮਾਇਸ਼ ਡੀ. 1 ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਖੇਤਰ ਨੰ: 958 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈਦਰੇਰੀ' ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੇਹਰੀ' ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਸਨ, ਇੱਕ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਤਾਲਾਬ ਵਜੋਂ। ਇਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਜਿਹੜੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਦੇ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਬੀਜੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਆਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਬੀ 1953 ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਾਢੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਉਣੀ 1951 ਤੋਂ ਹਾੜੀ 1955 ਤੱਕ ਵਾਢੀ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਕਬਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਉਣੀ 1952 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾੜੀ 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫਸਲ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 20, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾੜੀ 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇੱਕ ਫਸਲ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 18। ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ, ਭਾਵੇਂ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਹੈ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ। ਪਟਵਾਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 1, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਰਕਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਜੋ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਛੱਪਰ' ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੀ. ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰੀ.

ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 958, ਜੋ ਕਿ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਖਲ' ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਜਲ ਚੈਨਲ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਵਾਢੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਰਸਾਏ ਗਏ, ਹਾੜੀ 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਇਹ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 18 ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜੋ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਸਟੀਕ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 958 ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਹ ਕਥਨ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਦੇ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਖੇਤ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੰਦਰਾਜ ਦਰਸਾਉਂਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਣਕੁੱਲੇ ਬੇਨ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ.1, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੜ ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1779 ਅਤੇ 1780 ਗੈਰ-ਜਲਦੀ ਤਾਲਾਬ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਉਣੀ 1952 ਵਿੱਚ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਖੇਤ ਨੰ: 1779 ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਕਨਾਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਸੀ। 958 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਛੱਪੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 18-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1757 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ, ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 1 ਦੀ ਡੈਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਕਬਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਲਾਵਰ ਤਾਲਾਬ ਸੀ।

ਜਿਹਾ ਵਿੱਚ, ਬਾਕੀ ਉਸ ਦੇ. ਬਿਆਨ ਫਿਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਨੁਮਾਇਸ਼ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੰ: 958 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਥਨ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਨੁਮਾਇਸ਼ ਡੀ. 1, ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮ 10 ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਅਸਲ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਹਾੜੀ 1953 ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 1, ਹਾੜੀ 1953 ਦੇ ਇਸ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ। ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਸਨ: (i) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, (ii) ਕਿ ਹਾੜੀ 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਢੀ ਦੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 20 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾੜੀ 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਢੀ ਵਿੱਚ 18, ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਹਾੜੀ 1953 ਵਿੱਚ, ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਫਸਲ ਅਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਖੇਤ ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਚਾਹੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, 1 ਗ੍ਰੇਡ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ 6 ਤੋਂ 39 ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

4. ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ 31 ਮਾਰਚ 1958 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ “ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਹਲਕਾ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 958, 1757, 1779 ਅਤੇ 1780 ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਸਰਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ

ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, xxx ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 958 , 1757 1779, ਅਤੇ 1780 ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਾ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਝੂਠ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਦੇ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 'ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਿਕਨ' (ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ) ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 26 ਜੂਨ, 1958 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ----'ਖੁਦ ਕਸ਼ਤ-ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਿਕਨ' (ਸਵੈ-ਖੇਤੀ-ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੰਬਰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) (ਬੀ) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਉਣੀ 1953 ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ 958 ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 1779 ਤੋਂ 2 ਕਨਾਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਸਾਉਣੀ 1952 ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਕੋਈ ਰੇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਤੇ 30 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਦੋ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, (ਏ) ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਉਣੀ 1952 ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ 1953 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਾਢੀ ਹਾੜੀ 1953 ਹੈ, ਅਤੇ (ਅ) ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ 30 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਲਈ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ (15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 30 ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੇਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਕਾਲਮ 3 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਇੱਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਉਹ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਾਢੀ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਕਾਲਮ ਹਨ ਜੋ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ--

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 958, 1757, 1779 ਅਤੇ 1780 ਸਾਉਣੀ 1953 ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਰਾਖਵਾਂ ਖੇਤਰ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) (ਬੀ) ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ 1953 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਤੂਬਰ, 1953 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਜੀ ਗਈ ਵਾਢੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਇੰਦਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਾਢੀ ਸੀ. ਹਾੜੀ 1953 ਦੀ ਵਾਢੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਵਿੱਚ ਵੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953, ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬੀਜੀ ਵਾਢੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ।

ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਤਾਲਾਬ ਸੀ, ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੁੱਲ ਅਜੇ ਵੀ 30 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਾਲ

ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇਏ ਚੰਦ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਕਮਲਕਸ਼ਾ ਚੌਧਰੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1949 ਪੀਸੀ 239, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪੀ. 242, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 115 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਲਤੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਹਾੜੀ 1953 ਦੀ ਵਾਢੀ ਲਈ ਫਸਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1953 ਦੀ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 (1887 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 16) ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ 1887 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੀ ਹਿੰਡਰ ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ (3) ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਜਾਂ ਉਲਟ, ਉਸਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੇਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੇਏ ਚੰਦ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਦਾ ਕੇਸ ਏਆਈਆਰ 1949 ਪੀਸੀ 239 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੈ। ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੱਥ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੇਸਰਦੇਓ ਚਮਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਚਮਰੀਆ , ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ. 28 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਜੇਏ ਚੰਦ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਦੇ ਕੇਸ ਏਆਈਆਰ 1949 ਪੀਸੀ 239 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ' ਦਰਜ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁੱਲ 30 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ--

"ਹੁਣ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 958, 1757, 1779, ਅਤੇ 1780 ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ 'ਖੁਦ ਕਸ਼ਟ ਮਕਬੂਜ਼ਾ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

24 ਅਪਰੈਲ 1959 ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 3 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਉਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਜੇ ਕਾਲਮ 5 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾੜੀ 1953 ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ 10 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ। -ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕ ਜੋ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ, ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਜੇਏ ਚੰਦ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਏਆਈਆਰ 1949 ਪੀਸੀ 239 ਅਤੇ ਕੇਸਰਦੇਓ ਚਮਰੀਆ, ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 23 ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

5. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ, 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ (i) ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ , ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ii) ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ ਉਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਭੂਮੀ' ਨਹੀਂ ਹਨ। - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (8) , (iii) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (iv) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਖੇਤਰ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਤਾਲਾਬ ਸੀ (ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ), ਅਤੇ (v) ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਖਵੀਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਦਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 13, 24, 30 ਅਤੇ 38 ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 30 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 6 ਤੋਂ 8, 10 ਤੋਂ 12, 15, 19, 20, 23, 25, 26, 31, 32 ਅਤੇ 39 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ 34 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਕਾਸੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਤੋਂ 5, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਭਾਵੇਂ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੋਹਰੀ-ਖੁਦ ਕਾਸ਼ਤ-ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਕਾਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (8) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਲੈਕਟਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ--

"... ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਸਵੈ-ਖੇਤੀ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। , ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ। " "

ਇੱਥੇ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮਾਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਫਿਰ ਪੈਰਾ 18 (m) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ - "ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੌਹਰੀ' ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ 'ਖੁਦ ਕਸ਼ਤ, ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਕਾਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। . "

ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਰ ਦਰਖਾਸਤਾਂ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ। ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।" ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ 2 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਟਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 1 ਤੋਂ 5। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 16 ਨਵੰਬਰ, 1959 ਤੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੌਰਾਨ, ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਡੀ.ਜੇਸ਼ੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2 ਜਨਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੌ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਜਦੋਂ ਦੁਆ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਏ ਗਏ। ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 35 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਦਖਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੌ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਨਕਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕੋ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 16 ਨਵੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੌ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਣਪਛਾਤੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨੌ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੌ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1965 ਨੂੰ ਦੁਲਤ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਦੁਲਤ ਜੇ. (ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਹਾਜਨ ਜੇ. ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ) ਨੇ ਕਿਹਾ ----

ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ।"

ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੇਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ , (1964) 66 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 589: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੁੰਜ 337) (ਐਫਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1964) 66 ਪੰਨਾ ਐਲਆਰ 589: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੰ. 337) ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਜੇ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੈਸਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਚ (ਖੰਨਾ ਜੇ.) ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਰੀ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜੇਕਰ ਦੇਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1964) 66 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 589: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੁੰਜ 337 ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਸੈਟਲ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

8. ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਜਜਮੈਂਟ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਾਇਰਾ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 133 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ 'ਜਜਮੈਂਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ , ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿੱਧੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ , (1957) 59 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 331: (ਐਸ) ਏਆਈਆਰ 1957 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੈਚ Punj 173 KB) ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 133 ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ 'ਜਜਮੈਂਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਹਾਈ ਦੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਇਕੱਲੇ।

ਕਲਕੱਤਾ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਗੈਸ ਕੰਪਨੀ, 8 ਬੋਗ ਐਲਆਰ 433, ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਉਚ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ 'ਨਿਰਣੇ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਤਮ, ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ, ਜਾਂ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਅੰਤਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਰਣਾ ਪੂਰੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਨਿਰਣਾ ਇਸਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ। ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ 39 ਅਤੇ 40 ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ 'ਜਜਮੈਂਟ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦਮ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਹੈ। "

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਨਿਰਣਾ' ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਟੀਵੀ ਤੁਲਜਾਰਾਮ ਰੋ ਬਨਾਮ ਐਮਕੇਆਰਵੀ ਅਲਗੱਪਾ ਚੇਟਿਆਰ ਵਿੱਚ, ILR 35 ਮੈਡ 1 (FB), ਸਰ ਅਰਨੇਲਡ ਵਾਈਟ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ:

" ਮੈਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਰੂਪ ਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਇਸਦਾ ਰੂਪ ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦਾ ਅਰਥ। 1875. ਕਿਸੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੈ , ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ **ਸੈਕਸ਼ਨ 15** ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 8 ਬੈਂਚ ਐਲਆਰ 433 ਅਤੇ ਸੋਨਬਾਈ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦਭਾਈ ਹਵੀਭਾਈ, 9 ਬੋਮ ਐਚਸੀਆਰ 398 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਫਰਮ ਸ਼ ਹਰੀ ਡਾਇਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਸੋਹਣਾ ਮਲ ਬੇਲੀ ਰਾਮ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1942 ਲਹ 95 (ਐਫ.ਬੀ.) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ. ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਫੈਸਲਾ' ਹੈ। ਧਾਰਾ 10, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਵਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ILR 3 Lah 188 : (AIR 1922 Lah 380 (2)) ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਟੈਸਟ ਟੀਵੀ ਤੁਲਜਾਰਾਮ ਰੋ ਦੇ ਕੇਸ ILR 35 ਮੈਡ 1 (FB) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਹੈ। ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ILR 3 Lah 188: (AIR 1922 Lah 380 (2)) ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਸਰ ਸ਼ਾਦੀ ਲਾਲ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਹੈਰੀਸਨ ਜੇ. ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਟੀਵੀ ਤੁਲਜਾਰਾਮ ਰੋ ਦੇ ਕੇਸ ILR 35 Mad 1 (FB) ਵਿੱਚ ਸਰ ਅਰਨੇਲਡ ਵ੍ਹਾਈਟ ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ "ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਯਕੀਨੀ ਟੈਸਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 8 ਬੈਂਚ ਐਲਆਰ 433 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਉਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ।"

ਉਹ ਦੋ ਕੇਸ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ **ਅਸਰੂਮਤੀ ਦੇਬੀ ਬਨਾਮ ਰੁਪਿੰਦਰ ਦੇਬ** , ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 198, ਅਤੇ **ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਿਜੇ ਆਨੰਦ ਮਹਾਰਾਜ** , ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 946, ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਰੂਮਤੀ ਦੇਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 198, ਉੱਪਰ ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਉਚ, ਸੀਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹਨ "ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਉਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਨਿਆਂਇਕ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ 'ਨਿਰਣਾ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। . ਨਿਰਣਾ ਅੰਤਿਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਕਾਉਚ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰ ਅਰਨੇਲਡ ਵ੍ਹਾਈਟ, ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ 'ਨਿਰਣਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ILR 35 Mad 1 (FB)। ਵ੍ਹਾਈਟ, ਸੀਜੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ 'ਨਿਰਣਾ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ 'ਨਿਰਣਾ' ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ 'ਆਰਡਰ' ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਕਿ 'ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇਕ ਕਦਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦਾ ਅਰਥ. "

ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਲੂਮੇਹ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਮੋਡਲ , ਏਆਈਆਰ 1960 ਕੈਲ 582 ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੀਵੀ ਤੁਲਜਾਰਾਮ ਰੋ ਦੇ ਕੇਸ ILR 35 Mad 1 (FB) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ 'ਨਿਰਣਾ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ) ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 8 ਬੋਗ ਐਲਆਰ 433 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਰੂਪ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਗਰਮ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ **ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ** ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਰੁਮਤੀ ਦੇਬੀ ਦੇ ਕੇਸ ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 198 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਲੂਮੇਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਏਆਈਆਰ 1960 ਕੈਲ 582 ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟੈਸਟ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਤੁਲਜਾਰਾਮ ਰੋ ਦੇ ਕੇਸ ILR 35 Mad 1 (FB) ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਨਿਰਣਾ' ਹੈ। ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ , ਏਆਈਆਰ 1955 ਸਾਰੇ 165 ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਕ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਘੁਬਰ ਦਿਆਲ ਜੋ. (ਰਾਏ ਜੋ. ਸਹਿਮਤੀ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਨਿਰਣਾ' ਸੀ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮਾਊਂਟ ਪ੍ਰੋਮਕੋਰ ਬਨਾਮ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ , ਏਆਈਆਰ 1933 ਲਹ 881 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹ 'ਨਿਰਣਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰ ਸ਼ਾਦੀ ਲਾਲ ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ "ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਣ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੇਰੀ, ਜਾਂ ਲੇਚ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਈਲਾਲ ਭਾਈ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1006 ਵਿੱਚ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ , ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ --

"ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਲਿਆਉਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰਵਾਜਬ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਪਾਅ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ

ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਇਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ।"

ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਨਾਰਾਇਣੀ ਦੇਬੀ ਖੇਤਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਆਫ 1964, ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ 1964 (SC) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, **ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ** ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2. ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, **ਸੀਮਾ ਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ**, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਾਰਾਇਣੀ ਦੇਬੀ ਖੇਤਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਆਫ 1964 ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ 1964 (ਐਸ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਕੋਲ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ **ਅਨੁਛੇਦ 226** ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ (ਏ) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੇਰੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕੇਸ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ

ਕੇ ਬੇਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਨਿਮਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 SC 1006 ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੇਖਿਆ--

"ਇਹ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕੀ ਬਹਾਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। , ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੇਕਾਰ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੁੜ-ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੈਰਵਾਜਬ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਵਰਗੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਟ੍ਰਾਇਲਬਲ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਮ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। "

ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਐਨ.ਪੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮਮਨੋਰਥ ਲਾਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰਬਰ 255 ਅਤੇ 256 ਮਿਤੀ 8 ਸਤੰਬਰ 1964 (SC) ਵਿੱਚ , ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਮੁੜ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਈ. ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਰਾਇਣੀ ਦੇਬੀ ਖੇਤਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਆਫ 1964, ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ 1964 (ਐਸਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਯੋਗ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 (4) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਚੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੇਗੀ; ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਠੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। * * * * * ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਟਕਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ... .."

ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲਾਚਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ, ਕਿ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ. ਅਜਿਹੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ

ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

10. ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ?

ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ 66 Pun LR 589: (AIR 1964 Punj 337) (FB) ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਚੇਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ 227 ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ. ਕਲਾਜ਼ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਪੂਰ, ਦੁਆ ਅਤੇ ਖੰਨਾ ਜੇਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਦੁਆ ਜੇ (ਕਪੂਰ ਜੇ. ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਦੁਆ ਜੇ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ--

"ਵਿਵੇਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ; ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੇਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਰਾਮਨੇਰਥ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰਬਰ 255 ਅਤੇ 256 ਆਫ਼ 1962 D/-8-9-1964 (SC) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਨਰਾਇਣੀ ਦੇਬੀ ਖੇਤਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਆਫ 1964, D/-22-9-1964 (SC) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ:

"... .. ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਧਾਰ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ. ਇਹ ਇਹ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

11. ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੋਰ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਕੱਲੇ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਹ, ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੈਕਸ ਬਨਾਮ ਨੋਰਥਬਰਲੈਂਡ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਸ਼ਾਅ, (1952) 1 KB 338 ਵਿੱਚ, ਪੀ. 352, ਡੇਨਿੰਗ ਐਲਜੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ--

"... .. ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ; ਪਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ, ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਝੂਠ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਸੀ.ਜੇ. (ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਜੇ. ਸਹਿਮਤ) ਨੇ ਐਸ.ਕੇ. ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਐਂਗਲੋ-ਇੰਡੀਆ ਜੂਟ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰ., ਲਿਮਟਿਡ, (ਐਸ) ਏਆਈਆਰ 1957 ਸੀਏ! 514. ਅਬਨਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਮੈਟੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਕੇ. ਮਜੂਮਦਾਰ, (ਐਸ) ਏਆਈਆਰ 1956 ਕੈਲ 273 ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ--

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਅਸਲ ਕਾਗਜ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਰਡਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਯੋਲਪੁਰ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮਲਟੀ ਪਰਪਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਰਾਜਸਥਾਨ , ਏਆਈਆਰ 1955 ਰਾਜ 19, ਵਾਂਚੂ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 'ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਖਿਆ। --

"ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਇੰਨੀ ਪੇਟੈਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਗਲਤੀ ਸੀ."

ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(8) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ , ਜੋ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 (1887 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 16) ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ--

"ਜ਼ਮੀਨ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ।"

ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਰਾਇਣ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ , 1964 CLJ (Rev. Sup. pb) 62 ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਖੰਨਾ ਜੇ. ਨੇ 1929 ਦੇ ਭੂਮੀ ਮਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ--

"ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜਕਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਨਹਿਰਾਂ, ਟੈਂਕਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ; ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਬੰਜਰ ਰੇਤ, ਜਾਂ ਖੱਡਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ" ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ "ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।" ਇਹ ਪੈਪਰਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ, ਅਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (8) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ. ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ

ਵਿਚ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਲਈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਛੋਟੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(8) ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਦੋ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣ ਜਾਣਗੇ, ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ 'ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਜੈਹਰੀ' ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਭਿਆਚਾਰਯੋਗ ਤਾਲਾਬ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬ 1 ਤੋਂ 5 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਗਰਾਊਂਡ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰੇ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਧਾਰਾ 5(1) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖੇਤਰ ਨੰਬਰ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5(1) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ।

ਵਿਚ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤੀ ਕਮਰੇਡ. ਮਾਲੀਆ, ਪੁਨ ਜਬ, (1964) 66 ਪੁਨ। LR 659, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੰਡਿਤ ਜੇ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤੀ ਕਮਰ. ਪੰਜਾਬ (1962) 64 ਪੁਨ . ਐਲਆਰ 736, ਪੀ. 741, ਟੇਕ ਚੰਦ ਜੇ., ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਆ ਜੇ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ, ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 'ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੀਮਤ ਚੋਣ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। -ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ (1)। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1964) 66 ਪੰਨਾ ਐਲਆਰ 658) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1962) 64 ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। Pun LR 736. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣੇ ਬਾਕੀ ਹਨ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ। ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਭਾਵ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਨੂੰ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ ਸਵੈ- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ, ਪਰ ਦੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਯੋਗ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਉਸੇ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ (15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953)। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ, ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ। ਸਈਅਦ ਯਾਕੂਬ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ , ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 477 , ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ--

"ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ। ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 3 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ

ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। [ਆਰਟੀਕਲ 226](#). ਹੁਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਹਨ।

15. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਦੇ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 3. 5 ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼](#) ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ 5 ਹੁਣ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ.

16. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

17. ਆਰ.ਪੀ.ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

17. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਪੀਸੀ ਪੰਡਿਤ ਜੇ.

18. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

19. ਇਸ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਨ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ [ਧਾਰਾ 9\(1\) \(i\)](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ [ਧਾਰਾ 5 \(1\) ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।](#)

20. ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ [ਧਾਰਾ 5\(1\) ਦੇ ਤਹਿਤ](#), ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ।

21. ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਕੋ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ।

22. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਿਕਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘਿਰ ਮੁਮਕਿਨ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(9) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਉਣੀ 1953 ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ "ਖੁਦ ਕਸਟ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਮਲਿਕਨ" ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

24. ਫਿਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਸੋਧਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਹੇਠਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ "ਖੁਦਕਸ਼ਤ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 24-4-1959 ਨੂੰ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

25. ਫਿਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 23-1-1960 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੁਆ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਕਰੀਬ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮੁਸਤੈਦੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

26. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ ਜੇ.ਜੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਇਆ। ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੇਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, (1964) 66 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 589 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੁੰਜ 337) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਅਜਿਹੀ ਰਵਾਨਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਥੋੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਹਟਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

27. ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੇਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਰਾਹਤ ਉਸ ਨੇ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ

ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਮੇਸਰਸ **ਸੀਕਰੀ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**, (1957) 59 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 259 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪੁੰਜ 220) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ--

" ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਜਾਂ ਜੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਚਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ **ਆਰਟੀਕਲ 226** ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਵਿਆਖਿਆ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਹੈ**, ਪਰ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। **ਕੁੰਦਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**, 11955) 57 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 506 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ 92) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ--

"ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਚੁਣੌਤੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 226 ' ਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ: **ਅਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ**, (1955) 57 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 490 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ 10) ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਚ ਨੇ -

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ , ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ।"

ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਾਈਂ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ. ਵਿੱਚ ਟੀ.ਐਲ. ਟੰਡਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ , ਏਆਈਆਰ 1960 ਪੁੰਜ 646, ਦੁਆ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ , ਏਆਈਆਰ 1959 ਪੁੰਜ 643, ਅਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਢੇਰਾ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਰ. ਜਲੰਧਰ , ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਪੁੰਜ 58, ਅਤੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ , (1962) 64 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 1014 ਵਿੱਚ ਗਰੇਵਰ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ . ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

29. ਹੁਣ, ਆਓ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ,

30. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਦਰਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੰਨਿਆ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ , ਏਆਈਆਰ 1964 ਮੈਡ 311-- ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ, ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਠੇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇ ਉਹ ਇੰਨਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ, ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਮਿਹਨਤੀ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।”

ਏ. ਨਥਾਮੂਨੀ ਚੇਟੀ ਬਨਾਮ ਐਮਆਰ ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਸਾਸਤਰੀ ਏਆਈਆਰ 1951 ਮੈਡ 250 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਮੰਨਰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ , ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

31. ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਨਾਥਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (ਐਸ) ਏਆਈਆਰ 1957 ਕੈਲ 310 ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਅ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਵੇਖੋ । **ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਰਾਮਪੁਰੀਆ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ** , ਏਆਈਆਰ 1959 ਕੈਲ 687, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਕੋਰਟ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ।

32. ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। **ਮੋਗੋ ਬਨਾਮ ਮਾਲੀਆ ਬੋਰਡ, ਯੂ.ਪੀ.** , ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਵਿਚ ਸਾਰੇ 4? (ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ) ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਘਟੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

33. ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। **ਏਲੂਰੂ ਵੈਂਕਟ ਸੁਬਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਜਿਲਾ** ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਬਾ ਰਾਓ ਸੀ.ਜੇ. ਆਵਾਜਾਈ ਸਹਾਇਕ (ਟ੍ਰੈਫਿਕ) ਵਿਜੇਵਾੜਾ ਦੱਖਣੀ ਰੇਲ. ਏਆਈਆਰ 1958 ਅੰਧ ਪ੍ਰਾ 206, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮ ਸੀ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ! ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ **ਅਨੁਛੇਦ 226** ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਣਵਿਆਹੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

34. ਟਰਾਂਵਨਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਟੀਕੇ ਵਾਸੂਦੇਵਨ ਪਿੱਲਈ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ, ਏਆਈਆਰ 1956 ਟਰੇਵ ਕੰਪਨੀ 33 ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ **ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਨੂੰ** ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ। **ਧਾਰਾ 226** ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਵੇਗੀ ਜੋ ਦੇਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

35. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬੇਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ](#) ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

36. ਆਉ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਮਪੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਨਾਗ 151. ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ----

[ਧਾਰਾ 226](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਧਮਕੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

* * * * * ਅਦਾਲਤ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ , ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਲਈ, ਬਲਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਬੇਲਗਾਮ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਕਲੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਨਮਾਨੀ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਦੇਸ਼, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲਾਚਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੰਗਤ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਮੀਰ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲੇਚਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ, ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ: --

"1. ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀ ਨਿਯਮ-ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ;

ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਇਨ-ਲਿਮਾਈਨ' ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 45 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਅਤੇ

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਸਰਟੀਓਰਰੀ' ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਦੇਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। "

ਰਾਜਨੰਦਗਾਓਂ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਏਆਈਆਰ 1953 ਨਾਗ 80 ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ , ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:--

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ , ਫਿਰ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

ਰੈਫਰਿੰਗ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਮੋਹਰੀ ਨਿਰਣਾ ਭੱਟ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਡੀਏਓ ਜੇ ., ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ, ਸੇਨ ਜੇ, ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਠੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

37. ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਲਬਿਜ਼ ਵਾਟਸਨ , ਏਆਈਆਰ 1952 ਕੈਲ 601 ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਧਾਜੀ ਲਖੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਸ਼ਰੂਭਾਈ ਮਹਾਦੇਵਭਾਈ ਰਬਾਰੀ , ਏਆਈਆਰ 1962 ਗੁਜ 235 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ , ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

39. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਮਹਾਦਰਲਾਲ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਰਿੱਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਇਹ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਨਿਰੀਖਣ, ਇਸ ਲਈ, obiter ਬਣ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

40. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਦਾਮੋਦਰ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਨਰਨਾਰਾਇਣ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਏਆਈਆਰ 1955 ਅਸਾਮ 163 ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ--

"ਲਿਮਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਕ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ।"

ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਜੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੀ.ਜੇ., ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਨੇ ਕਿਹਾ - "ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੇਰੀ ਇੰਨੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਦੇਰੀ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ।"

ਜੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਕਿਉਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮੇਸ਼ਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ

ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਆਧਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਚਾਲਕ ਪੰਚਾਇਤ , ਏਆਈਆਰ 1962 ਮਧ ਪ੍ਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ। ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

41. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਸੇਸਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਕਾਮਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ, ਦਿੱਲੀ , ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 149 ਭਗਵਤ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਪੁੰਜ 544, ਮੁਸੱਦੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1961) 63 ਪੁਨ ਐਲਆਰ 474 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਵਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ , ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ , ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੁੰਜ 503, ਲਾਲ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ । ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1964 ਕਰ ਐਲਜੇ 517 : (ਏਆਈਆਰ 1965 ਪੁੰਜ 410 ਅਤੇ ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ , 1965 ਕਰ ਐਲਜੇ 611।

42. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੇ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਣਗੋਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ? ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਅਰਥਾਤ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 149, ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ

ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਰਾਇਓ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1457 ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੜ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ, ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ: --

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਧਾਰਾ 32(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਸਰਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਰ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਲ ਦੀ ਬਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਅਗਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

43. ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ 1964 (SC) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (1) ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ 5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ 36 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਲੋੜਵੰਦ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਯੋਗ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਬਾਅਦ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ ਸੀਜੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ -

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੇਗੀ; ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਲਈ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਫਿਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੱਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ:

"ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਟਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 'ਜਾਂ' (ਇੱਥੇ ਰੇਖਾਂਕਿਤ (ਇੱਥੇ)) ਮੇਰਾ ਹੈ) ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਲੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਾਠੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਸ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੇਸ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੌਤ ਮਾਰਨਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਕੱਲਾ ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਲਾਚਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬੇਅਰਥ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਣ-ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਰੀ ਦੇਰੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿੱਥੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਥੇ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣ

44. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰਬਰ 255 ਅਤੇ 256 ਆਫ਼ 1962 D/-8-9-1964 (SC) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ---

“ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਅਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ,

ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਵੇਕ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

45. ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1457 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140 ਆਫ 1964 (ਐਸਸੀ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ](#) ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਉ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ AIR 1959 Punj 544 ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ [ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ](#) ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਨਿਰੀਖਣ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅੜਬ ਬਣੇ

47. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 1 ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਪੰਜਾਬ 503, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ [ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ](#) ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 149 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ, ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 1955 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ PLR 506: (AIR 1956 Punj 92) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, (ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ](#) ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।

48. ਐੱਸ.ਜੀ. ਜੈਸਿੰਘਾਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ . 1962 ਦਾ 189-ਡੀ D/-11-3-1964 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੁੰਜ 155 (ਐਫਬੀ)) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਘਾਤਕ

49. ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਮੌਜੂਦਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਣਪਛਾਤੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ

50. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1006 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰਵਾਜਬ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਪਾਅ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਇਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ: ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੈ।"

51. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ . ਏਲੂਰੂ ਵੈਕਟ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਅੰਧ ਪ੍ਰਾ 206 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ

ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਬਾਹਰਲੀ ਸੀਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

52. ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਅ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਕੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਹੁਕਮ, ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲਾਠੀਆਂ ਕਾਰਨ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਦਿ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਦੇਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ.

53. ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਣਪਛਾਤੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਦੇਰੀ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ

589: (ਏਆਈਆਰ 1964 ਪੰਜ 337 ਐਫਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

55. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 226](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੇ। ਕੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਕੱਲੇ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? 1 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੇਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਖੋਜਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ

ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਕੇਸ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਲ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿ, ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਅਣਪਛਾਤੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਖੰਨਾ ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

56. ਹੁਣ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਗੈਰ-ਵਿਆਖਿਆਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ? 24 ਅਪਰੈਲ 1959 ਨੂੰ ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 24 ਦਸੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਯਾਨੀ। 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ . ਉਕਤ ਕਾਪੀ 14 ਜਨਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 23 ਜਨਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ (1957) 59 ਪਨ ਐਲਆਰ 259: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪੁੰਜ 220), ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਥਾਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ -

"ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੰ. 13, 24, 30 ਅਤੇ 38 ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ। ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਰਾਖਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ

ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਕਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਜੋਂ ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਡੀ. 25 ਜੁਲਾਈ 1960 ਨੂੰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਹਨਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ 1960 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਕਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਕਲ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਹੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਗਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਦੁਹਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਹ ਹੈ ਕਿ 16 ਨਵੰਬਰ 1959 ਤੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡਣ ਲਈ, ਪਰ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਨੇ ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੇ. ਕੁਝ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ [ਅਨੁਛੇਦ 220](#) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮੁਸਤੱਦੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ

ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

57. ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੰਨਾ, ਜੇ.

58. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਮੈਂ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ

59. [ਆਰਟੀਕਲ 226](#) ਐਮ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ n ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1006 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ [ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ](#) ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ [ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ](#) ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ। [ਅਨੁਛੇਦ 220](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵਰਗੇ ਵਾਧੂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਘੇਰ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੇਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

60. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ:-- ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕੇ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ 2. ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ 3 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 5, ਹੁਣ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Disclaimer:

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Raj Kumar